

Právo na informace

Aleš Roztočil

Brno 18.11.2015

1.1. Právo na informace: Úvod

- Listina základních práv a svobod:
- Čl. 17 odst. 1: *„Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.“*
- odst. 5: *„Státní orgány a orgány územních samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“*
- Smysl a účel práva na informace
- Případy zneužívání práva na informace

1.2. Právo na informace: Mezinárodní a evropská dimenze

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod: čl. 10 odst. 1
 - Rozsudek ESLP ve věci Társaság a Szabadságjogokért proti Maďarsku
- EU:
 - Listina základních práv a svobod EU, čl. 10 odst. 1
 - směrnice 2003/98/ES, nařízení č. 1049/2001
 - Rozsudky SDEU

1.3. Právo na informace: zákonné provedení

- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (InfoZ)
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

1.4. Právo na informace: zákonné garance 1

- Materiální garance:
- § 2/1 InfoZ: zásada poskytovat veškeré informace vztahující se k působnosti povinných subjektů (stát, ÚSC, veřejné instituce)
- pokud není dána některá taxativně stanovená výjimka z informační povinnosti
- zásada výjimky vykládat úzce

1.5. Právo na informace: zákonné garance 2

- Procesní garance:
- formální rozhodování o neposkytnutí informace
 - Odmítnutí (částečné) žádosti
 - Odložení žádosti
- Lhůty pro vyřízení žádosti
- Stížnost na vyřizování žádosti
- Odvolání

1.6. Právo na informace: zákonné garance 3

- Správní soudnictví
 - Žaloba proti rozhodnutí o odmítnutí/odložení žádosti, procesní zvláštnost: § 16/4
 - Žaloba na ochranu proti nečinnosti povinného subjektu
- Ústavní soud – řízení o ústavní stížnosti
- Veřejný ochránce práv

2. Ochrana osobních údajů: ústavní dimenze

- Čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod:
„Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“
- Právo na informační sebeurčení – judikatura Ústavního soudu
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod čl. 8

3.1. Střet práva na informace s ochranou osobních údajů: InfoZ – obecná situace

- § 8a: *Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.*
- § 5 odst. 2 písm. a) ZOOU: *Bez souhlasu subjektu údajů lze zpracovat údaje, jestliže provádí zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce.*
- Existují spory, zda odkaz v § 5 odst. 2 písm. a) ZOOU lze vztáhnout na InfoZ – začarovaný kruh?

3.2. Střet práva na informace s ochranou osobních údajů: obecná situace

- Zásadně má přednost právo na ochranu soukromí, resp. ochrana osobních údajů.
- V úvahu přichází aplikace § 5/2 e) ZOOU
- Je však třeba provést individuální test proporcionality
- Rozsudek NSS z 13.8.2014, čj. 1 As 78/2014-41

3.3. Střet práva na informace s ochranou osobních údajů: Test proporcionality

- V případě střetu dvou základních práv nastává jejich poměrování (žádné z nich nemá automatickou přednost)
- Základní metodou je test proporcionality
- V tomto případě jde o poměrování přípustnosti omezení práva na ochranu soukromí (osobních údajů) v zájmu práva na informace
- Standardní postup při aplikaci:
 - Existuje legitimní cíl omezení práva na ochranu osobních údajů (cíl)?
 - Může být deklarovaného cíle vůbec tímto způsobem dosaženo (vhodnost)?
 - Je konkrétní opatření nezbytné pro dosažení cíle, není možné nalézt jiný způsob k jeho zajištění, který by právo na informace méně omezoval (potřebnost)?
 - Jde o opatření přiměřené v dané situaci (poměrování, přiměřenost v užším smyslu)?

3.4. Profesní životopisy včetně odborné praxe a vzdělání

- aplikovatelnost § 5 odst. 2 písm. f) ZOOU – údaje o veřejné anebo úřední činnosti
- KS Brno, rozsudek z 19.12.2014 čj. 29 A 37/2013-31 (NSS z 25. 3. 2015, čj. 8 As 12/2015-46)
- Požadavek: životopisy vedoucích pracovníků ÚOHS v rozsahu jméno, příjmení, rok narození, funkce, dosažené vzdělání a odborná praxe ke dni nástupu do funkce
- Poskytnutí je v souladu se zásadou proporcionality
- Členové rozkladové komise – vzdělání a praxe není předepsána, povinný subjekt není povinen takovými údaji disponovat

3.5. Střet práva na informace s ochranou osobních údajů: InfoZ zvláštní situace

- Informace o příjemcích veřejných prostředků podle §8b InfoZ, pouze ve vztahu k základním údajům.
- Samozřejmě nesporné jsou případy, kdy informace obsahující osobní údaj jsou poskytovány se souhlasem subjektu osobních údajů.

4.1. Platy/odměny veřejných zaměstnanců

- Rozsudek NSS ze dne 27.5.2011, čj. 5 As 57/2010-79, NSS se vyhnul individuálnímu testu proporcionality a aplikoval § 8b InfoZ
- Veřejní zaměstnanci, kteří pobírají plat/odměny jsou příjemci veřejných prostředků, proto je třeba základní údaje včetně výše odměn poskytnout.
- Kritika:
 - Judikát zcela opomíjí problematiku ochrany soukromí, především její ústavněprávní a evropskou dimenzi
 - rozsudky SDEU ze dne 20.5.2003 ve věci C-465/00, Österreichischer Rundfunk, a ze dne 14. října 1999, Bavarian Lager v. Komise, T-309/97
 - Otázka ústavnosti § 8b InfoZ

4.2. Platy/odměny veřejných zaměstnanců – rozhodnutí RS

- Rozsudek z 22. 10. 2014, čj. 8 As 55/2012-62
- § 8b InfoZ se vztahuje na zaměstnance povinných subjektů
- Proporcionalitu posoudil již zákonodárce
- Prostředky procesní ochrany subjektů osobních údajů
- Kategorie zaměstnanců, u nichž je třeba informaci bez dalšího poskytnout (bod 97)
- Kategorie, u nichž lze odepřít informaci (bod 98-99)
- Odmítnutí z důvodu zneužití práva (bod 91)

5. Zveřejnění záznamu z jednání zastupitelstva

- Rozsudek NSS z 10.11. 2014, čj. 4 As 90/2013-44
- Aplikace poskytování informací obsahujících osobní údaje zveřejněním dle § 4 odst. 1 InfoZ
- Nelze bez dalšího aplikovat závěr RS, neboť nejde o poskytnutí informace na žádost
- Je nutno v každém individuálním případě aplikovat proporcionalitu

Díky za pozornost